

**EGZAMIN MATURALNY
OD ROKU SZKOLNEGO 2014/2015**

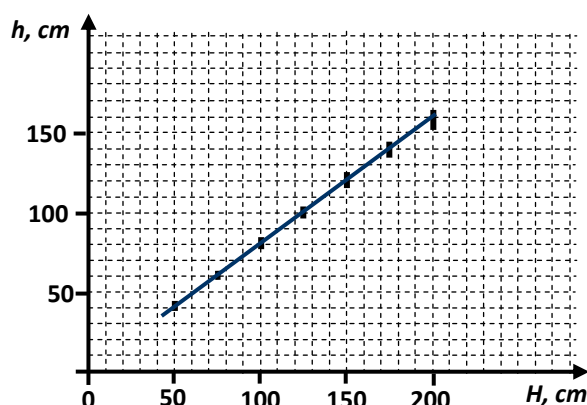
**FIZYKA
POZIOM ROZSZERZONY**

**ROZWIĄZANIA ZADAŃ I SCHEMATY PUNKTOWANIA
(A1, A2, A3, A4, A7)**

GRUDZIEŃ 2014

Zadanie 1. (0–10)**Zadanie 1.1 (0–5)**

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
V. Planowanie i wykonywanie prostych doświadczeń i analiza ich wyników.	12.2. Zdający samodzielnie wykonuje poprawne wykresy (...). 12.5. Zdający dopasowuje prostą $ax+b$ do wykresu (...). 3.2. Zdający oblicza wartość energii kinetycznej i potencjalnej ciał w jednorodnym polu grawitacyjnym.

Poprawne rozwiązanie:

Nachylenie:

rozważamy dwa dowolne punkty na prostej: $(H_1; h_1)$ i $(H_2; h_2)$

$$\eta = \frac{h_2 - h_1}{H_2 - H_1} = \frac{152 - 50}{190 - 60} = \frac{102}{130} = 0,78 \approx 0,8$$

$$h = \eta \cdot H \quad E_K = m \cdot g \cdot h; \quad E_P = m \cdot g \cdot H$$

$$E_K = \eta \cdot E_P \quad \Delta E = E_P - E_K = m \cdot g (H - h)$$

$\frac{\Delta E}{E_P} = 1 - \eta =$ część energii straconej, $\frac{\Delta E}{E_P} = 1 - \eta \approx 0,2$, czyli rozpraszane jest 20% energii początkowej.

Schemat punktowania:**5 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

- poprawne sporządzenie wykresu (naniesienie punktów z niepewnościami i poprowadzenie prostej) oraz
- obliczenie nachylenia narysowanej prostej oraz
- powiązanie względnej straty energii z nachyleniem prostej oraz
- wykazanie, że strata energii wynosi ok. 20%

4 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które zostało rozwiązane do końca, w którym występują usterki nie przekreślające jednak poprawności rozwiązania

- poprawne sporządzenie wykresu (naniesienie punktów i poprowadzenie prostej) oraz
- obliczenie nachylenia narysowanej prostej oraz
- powiązanie względnej straty energii z nachyleniem prostej

3 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane do końca prawidłowo

- poprawne sporządzenie wykresu (naniesienie punktów i poprowadzenie prostej) oraz
  - obliczenie nachylenia narysowanej prostej oraz
  - powiązanie nachylenia ze zmianą energii potencjalnej
- lub

- sporządzenie wykresu z co najwyżej dwoma błędnie naniesionymi punktami *oraz*
  - obliczenie nachylenia prostej odpowiadającej naniesionym punktom *oraz*
  - powiązanie względnej straty energii z nachyleniem prostej
- 2 pkt – **Rozwiązanie, w którym jest istotny postęp**
- poprawne sporządzenie wykresu (naniesienie punktów i poprowadzenie prostej) *oraz*
  - obliczenie nachylenia narysowanej prostej
- lub*
- sporządzenie wykresu z co najwyżej dwoma błędnie naniesionymi punktami *oraz*
  - obliczenie nachylenia prostej odpowiadającej naniesionym punktom *oraz*
  - powiązanie nachylenia ze zmianą energii potencjalnej
- 1 pkt – **Rozwiązanie, w którym postęp jest niewielki, ale konieczny na drodze do całkowitego rozwiązania zadania**
- poprawne sporządzenie wykresu (naniesienie punktów i poprowadzenie prostej)
- Nie jest konieczne naniesienie niepewności
- lub*
- sporządzenie wykresu z co najwyżej dwoma błędnie naniesionymi punktami *oraz*
  - obliczenie nachylenia prostej odpowiadającej naniesionym punktom
- 0 pkt – **Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu**
- brak wykresu

Zadanie 1.2. (0–2)

V. Planowanie i wykonywanie prostych doświadczeń i analiza ich wyników.	12.6. Zdający opisuje podstawowe zasady niepewności pomiaru (szacowanie niepewności pomiaru, obliczanie niepewności względnej (...)).

Poprawne rozwiązanie:

energia tracona: $\Delta E = m \cdot g (H - h)$

tracona część energii: $\frac{\Delta E}{E} = \frac{m \cdot g (H - h)}{m \cdot g \cdot H} = \frac{(H - h)}{H}$,

dla $H = 50$ cm: $h_{\max} = 42 + 3 = 45$ cm; $h_{\min} = 42 - 3 = 39$ cm

max część tracona $\left(\frac{\Delta E}{E_P} \right)_{\max} = \frac{H - h_{\min}}{H} = \frac{50 - 39}{50} = \frac{11}{50} = 0,22$, czyli 22%

min część tracona $\left(\frac{\Delta E}{E_P} \right)_{\min} = \frac{H - h_{\max}}{H} = \frac{50 - 45}{50} = \frac{5}{50} = 0,10$, czyli 10%

dla $H = 200$ cm: $h_{\max} = 158 + 6 = 164$ cm; $h_{\min} = 158 - 6 = 152$ cm

max część tracona $\left(\frac{\Delta E}{E_P} \right)_{\max} = \frac{H - h_{\min}}{H} = \frac{200 - 152}{200} = 0,24$, czyli 24%

min część tracona $\left(\frac{\Delta E}{E_P} \right)_{\min} = \frac{H - h_{\max}}{H} = \frac{200 - 164}{200} = 0,18$, czyli 18%

Schemat punktowania:

2 pkt – Rozwiązanie prawidłowe

- poprawne obliczenie z uwzględnieniem niepewności wysokości h w obu przypadkach

1 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie

- prawidłowe uwzględnienie niepewności wysokości h
lub

- poprawne obliczenie z uwzględnieniem niepewności wysokości h tylko w jednym przypadku

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

- brak rozwiązania

lub

- uwzględnienie nieodpowiednich punktów

Zadanie 1.3. (0–3)

V. Planowanie i wykonywanie prostych doświadczeń i analiza ich wyników.	12.7. Zdający szacuje wartość spodziewanego wyniku obliczeń, krytycznie analizuje realność otrzymanego wyniku. 1.12 (gimn.) Zdający opisuje wpływ oporów ruchu na poruszające się ciała.

Poprawne rozwiązanie:

Siła oporu rośnie wraz z prędkością. Przy spadku z większej wysokości utrata energii jest większa ze względu na wzrost energii rozproszonej (pracy wykonanej przez siły oporu), który jest nieliniowy lub spadając z większej wysokości nabiera większej prędkości, a więc straty są względnie większe.

Schemat punktowania

3 pkt – Rozwiązanie prawidłowe

- stwierdzenie, że wartość siły oporu rośnie wraz z wartością prędkości oraz
- uwzględnienie, że wartość prędkości, jaką może uzyskać piłka wzrasta wraz z wysokością, z której spada oraz
- stwierdzenie, że spadając z większej wysokości nabiera większej szybkości, a więc utrata energii jest względnie większa

2 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane do końca poprawnie

- stwierdzenie, że wartość siły oporu rośnie wraz z wartością prędkości oraz
- uwzględnienie, że prędkość wzrasta wraz z wysokością, z której piłka spada

1 pkt – Rozwiązanie, w którym jest istotny postęp

- stwierdzenie, że wartość siły oporu rośnie wraz z wartością prędkości

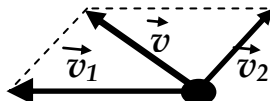
0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

- odpowiedź, w której nie uwzględnia się zależności siły oporu od wartości prędkości

Zadanie 2. (0–2)

III. Wykorzystanie i przetwarzanie informacji zapisanych w postaci tekstu, tabel, wykresów, schematów i rysunków.	1.1. Zdający rozróżnia wielkości wektorowe od skalarnych; wykonuje działania na wektorach.

Poprawne rozwiązanie:

Schemat punktowania:**2 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

- poprawne narysowanie wektora $\vec{v}_2$ oraz
- prawidłowe narysowanie wektora wypadkowego (wektora prędkości jabłka względem jezdni)

1 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie

- poprawne narysowanie wektora $\vec{v}_2$

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

- brak lub błędne narysowanie wektora $\vec{v}_2$

Zadanie 3. (0–4)**Zadanie 3.1. (0–1)**

I. Znajomość i umiejętność wykorzystania pojęć i praw fizyki do wyjaśnienia procesów i zjawisk w przyrodzie.	2.2. Zdający rozróżnia pojęcia: masa i moment bezwładności

Poprawne rozwiązanie:

Moment bezwładności całego jo-jo, przy pominięciu momentu bezwładności osi jest sumą momentów bezwładności dwóch walców budujących tarcze. Zatem:

$$I = 2 \cdot \frac{1}{2} \cdot \frac{1}{2} \cdot mR^2 = \frac{1}{2} m \cdot R^2$$

$$I = \frac{1}{2} \cdot 50 \cdot 10^{-3} \cdot (25 \cdot 10^{-3})^2 \approx 16 \cdot 10^{-6} [\text{kg} \cdot \text{m}^2]$$

Schemat punktowania:**1 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

- prawidłowe rozwiązanie zadania

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu.

- brak lub rozwiązanie niepoprawne

Zadanie 3.2.

I. Znajomość i umiejętność wykorzystania pojęć i praw fizyki do wyjaśnienia procesów i zjawisk w przyrodzie.	1.4. Zdający wykorzystuje związki pomiędzy położeniem, prędkością i przyspieszeniem w ruchu jednostajnym i jednostajnie zmiennym do obliczania parametrów ruchu 2.9. Zdający uwzględnia energię kinetyczną ruchu obrotowego w bilansie energii

Poprawne rozwiązanie:

$$\frac{m \cdot v^2}{2} + \frac{I \cdot \omega^2}{2} = m \cdot g \cdot h; \quad \omega = \frac{v}{r}; \quad v = a \cdot t; \quad h = \frac{a \cdot t^2}{2}$$

$$\frac{m \cdot a^2 \cdot t^2}{2} + \frac{I \cdot a^2 \cdot t^2}{2r^2} = m \cdot g \cdot \frac{a \cdot t^2}{2}; \quad a = \frac{m \cdot g}{m + \frac{I}{r^2}}$$

Schemat punktowania:**3 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

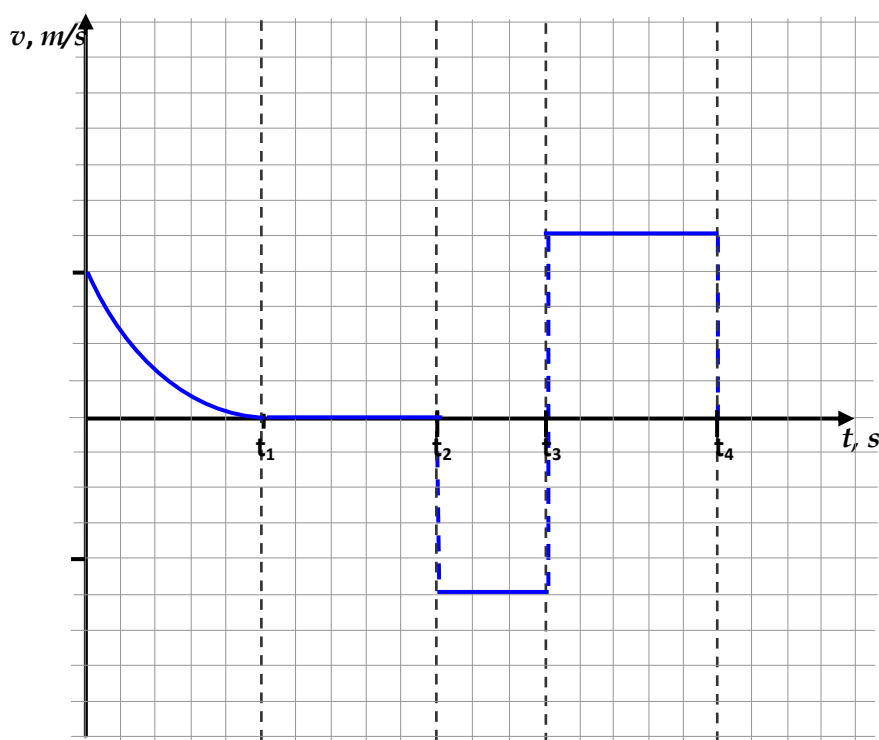
- prawidłowy bilans energii uwzględniający ruch postępowy i obrotowy oraz
- uwzględnienie, że jo-jo porusza się ruchem jednostajnie zmiennym oraz
- poprawne wyprowadzenie zależności

- 2 pkt – **Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane do końca poprawnie**
- prawidłowy bilans energii uwzględniający ruch postępowy i obrotowy *oraz*
  - uwzględnienie, że jo-jo porusza się ruchem jednostajnie zmiennym
- 1 pkt – **Rozwiązanie, w którym jest istotny postęp**
- prawidłowy bilans energii uwzględniający ruch postępowy i obrotowy
- 0 pkt – **Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu**
- nieprawidłowy bilans energii
  - lub*
  - rozwiązanie nie uwzględniające bilansu energii

Zadanie 4. (0–3)

III. Wykorzystanie i przetwarzanie informacji zapisanych w postaci tekstu, tabel, wykresów, schematów i rysunków.	1.5. Zdający rysuje i interpretuje zależności parametrów ruchu od czasu.

Poprawne rozwiązanie:

Schemat punktowania:

- 3 pkt – **Rozwiązanie prawidłowe**
- prawidłowa interpretacja spoczynku w drugim etapie *oraz*
  - prawidłowa interpretacja ruchu jednostajnego w etapie trzecim i czwartym *oraz*
  - prawidłowe uwzględnienie przeciwnych prędkości w etapach trzecim i czwartym (czyli jednakowe wartości o przeciwnych znakach) *oraz*
  - prawidłowy wykres w etapie pierwszym (prędkość malejąca do zera, dokładny przebieg funkcji $v(t)$ nie jest oceniany)
- 2 pkt – **Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane do końca poprawnie**
- prawidłowa interpretacja spoczynku w drugim etapie *oraz*
  - prawidłowa interpretacja ruchu jednostajnego w etapie trzecim i czwartym *oraz*
  - prawidłowe uwzględnienie przeciwnych prędkości w etapach trzecim i czwartym (czyli jednakowe wartości o przeciwnych znakach)

1 pkt – **Rozwiązanie, w którym jest istotny postęp**

- prawidłowa interpretacja spoczynku w drugim etapie ruchu *oraz*
- prawidłowa interpretacja ruchu jednostajnego w etapie trzecim i czwartym

0 pkt – **Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu**

- brak wykresu *lub* niepoprawny wykres we wszystkich etapach ruchu

Zadanie 5. (0–4)

III. Wykorzystanie i przetwarzanie informacji zapisanych w postaci tekstu, tabel, wykresów, schematów, rysunków.	1.8. Zdający wyjaśnia ruch ciał na podstawie drugiej zasady dynamiki Newtona. 1.10. Zdający wykorzystuje zasadę zachowania pędu do obliczania prędkości ciał podczas zderzeń niesprężystych i zjawiska odrzutu. 1.12. Zdający posługuje się pojęciem siły tarcia do wyjaśniania ruchu ciał.

Poprawne rozwiązanie:

Prędkość, jaką osiągnie wagon tuż przed zderzeniem z pozostałą częścią składu:

$$a = \frac{F}{m} = g \cdot f = 9,81 \cdot 0,007 = 0,069 \left[\frac{\text{m}}{\text{s}^2} \right] \quad v_1 = v_0 - a \cdot t = 5 - 0,069 \cdot 10 = 4,31 \left[\frac{\text{m}}{\text{s}} \right]$$

Z zasady zachowania pędu obliczyć można prędkość wagonów tuż po zderzeniu: $v_2 = \frac{1}{4}v_1 = 1,1 \left[\frac{\text{m}}{\text{s}} \right]$

Podczas ruchu wagonów działa na nie siła tarcia, stąd:

I metoda rozwiązania:

$$0 = v_2 - a \cdot t; \quad t = \frac{v_2}{a} = \frac{1,1}{0,069} = 15,9 \text{ [s]} \approx 16 \text{ [s]}; \quad s = v_2 \cdot t - \frac{at^2}{2} =$$

$$= 1,1 \cdot 15,9 - \frac{0,069 \cdot (15,9)^2}{2} = 17,5 - 8,7 = 8,8 \text{ [m]}$$

II metoda rozwiązania:

$$F_t \cdot s = \Delta E_K; \quad \frac{4m \cdot v_2^2}{2} = 4m \cdot f \cdot s; \quad s = \frac{v_2^2}{2 \cdot g \cdot f} = \frac{(1,1)^2}{2 \cdot 9,81 \cdot 0,007} = 8,8 \text{ [m]}$$

Schemat punktowania:

4 pkt – **Rozwiązanie prawidłowe**

- prawidłowe rozwiązanie zadania (obliczenie drogi z uwzględnieniem właściwych wartości prędkości przed i po zderzeniu)

3 pkt – **Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie.**

- zastosowanie równania na drogę w ruchu jednostajnie opóźnionym do obliczenia drogi, jaką pokona skład do momentu zatrzymania *oraz*
- wyznaczenie drogi przebytej z zasady zachowania energii (z uwzględnieniem prędkości składu po zderzeniu) *oraz*
- wyznaczenie prędkości wagonu przed zderzeniem i składu po zderzeniu (zastosowanie zasady zachowania pędu)

2 pkt – **Rozwiązanie, w którym jest istotny postęp**

- zastosowanie równania na drogę w ruchu jednostajnie opóźnionym do obliczenia drogi, jaką pokona skład do momentu zatrzymania
- lub*

- wyznaczenie drogi przebytej z zasady zachowania energii (z uwzględnieniem prędkości składu po zderzeniu)

1 pkt – **Rozwiązanie, w którym postęp jest niewielki, ale konieczny na drodze do całkowitego rozwiązania zadania**

- uwzględnienie, że przed i po zderzeniu skład porusza się z przyspieszeniem $a = g \cdot f$

lub

– uwzględnienie, że skład po zderzeniu zatrzymuje się na skutek działania siły tarcia (praca siły tarcia jest równa energii kinetycznej)

lub

– wyznaczenie prędkości wagonu przed zderzeniem i składu po zderzeniu (zastosowanie zasady zachowania pędu)

0 pkt – **Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu**

– zapisanie równania opisującego drogę w ruchu jednostajnie opóźnionym

lub

– brak rozwiązania

Zadanie 6. (0–2)

I. Znajomość i umiejętność wykorzystania pojęć i praw fizyki do wyjaśniania procesów i zjawisk w przyrodzie.	1.4. Zdający wykorzystuje związki pomiędzy położeniem, prędkością i przyspieszeniem w ruchu jednostajnym i jednostajnie zmiennym do obliczania parametrów ruchu

Poprawne rozwiązanie:

$$s = v_1 \cdot t + \frac{a \cdot t^2}{2} \text{ i } a = \frac{v_2 - v_1}{t}; \quad v_1 = \frac{75000}{3600} = 20,8 \left[\frac{\text{m}}{\text{s}} \right]; \quad v_2 = \frac{111000}{3600} = 30,8 \left[\frac{\text{m}}{\text{s}} \right]; \quad a = 2 \left[\frac{\text{m}}{\text{s}^2} \right];$$
$$s = 20,8 \cdot t + t^2$$

Schemat punktowania:

2 pkt – **Rozwiązanie prawidłowe**

– prawidłowe zapisanie równania z uzgodnionymi jednostkami

1 pkt – **Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie**

– uwzględnienie równań $s = v_1 \cdot t + \frac{a \cdot t^2}{2}$ oraz $a = \frac{v_2 - v_1}{t}$

0 pkt – **Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu**

– brak rozwiązania

lub

– brak uwzględnienia obu równań $s = v_1 \cdot t + \frac{a \cdot t^2}{2}$ oraz $a = \frac{v_2 - v_1}{t}$

Zadanie 7. (0–3)

I. Znajomość i umiejętność wykorzystania pojęć i praw fizyki do wyjaśniania procesów i zjawisk w przyrodzie.	1.5. Zdający wyjaśnia wpływ siły grawitacji Słońca na ruch planet (...) 1.6. Zdający wskazuje siłę grawitacji jako siłę dośrodkową, wyznacza zależność okresu ruchu od promienia orbity (...)

Poprawne rozwiązanie:

$$v = \frac{2\pi \cdot R}{T} \quad \frac{v^2}{R} = G \frac{M}{R^2} \quad \frac{4\pi^2 \cdot R}{T^2} = G \frac{M}{R^2} \quad T^2 = \frac{4\pi^2 \cdot R^3}{GM} \quad \frac{T_1^2}{T_2^2} = \frac{M_2}{M_1}$$

Schemat punktowania:3 pkt – **Rozwiązanie prawidłowe**

– prawidłowe rozwiązanie zadania

2 pkt – **Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane do końca poprawnie**– otrzymanie lub zapisanie zależności, w której T^2 (lub $\frac{T^2}{R^3}$) jest odwrotnie proporcjonalne do masy gwiazdy1 pkt – **Rozwiązanie, w którym jest istotny postęp**– uwzględnienie, że siła grawitacji jest siłą dośrodkową i planety poruszają się ruchem jednostajnym po okręgu o długości $2\pi R$ w czasie T 0 pkt – **Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu**

– brak rozwiązania lub błędne rozwiązanie

Zadanie 8. (0–2)

I. Znajomość i umiejętność wykorzystywania pojęć i praw fizyki do wyjaśniania procesów i zjawisk w przyrodzie.	1.9. Zdający opisuje zasadę pomiaru odległości z Ziemi do Księżyca i planet opartą na paralaksie i zasadę pomiaru odległości od najbliższych gwiazd opartą na paralaksie rocznej (...).

Poprawna odpowiedź:

B., C.

Schemat punktowania:2 pkt – **Rozwiązanie prawidłowe**

– zaznaczenie wyłącznie B i C

1 pkt – **Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie**

– zaznaczenie B oraz

– brak zaznaczenia A, E i F

lub

– zaznaczenie C oraz

– brak zaznaczenia D, E i F

0 pkt – **Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu**

– brak zaznaczenia lub zaznaczenie A lub D lub E.

Zadanie 9. (0–2)

III. Wykorzystanie i przetwarzanie informacji zapisanych w postaci tekstu, tabel, wykresów, schematów, rysunków.	9.4. Zdający opisuje wpływ materiałów na pole magnetyczne. 9.5. Zdający opisuje zastosowanie materiałów ferromagnetycznych. 96. Zdający analizuje siłę elektrodynamiczną działającą na przewodnik w polu magnetycznym.

Poprawne rozwiązanie: Wpisanie kolejno **1.** ferromagnetycznym, **6.** wzrasta, **7.** siły elektrodynamicznej

Schemat punktowania:**2 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

- prawidłowe zaznaczenie „ferromagnetycznym” i „wzrasta” oraz
- prawidłowe zaznaczenie „siły elektrodynamicznej”

1 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie

- prawidłowe zaznaczenie „ferromagnetycznym” i „wzrasta”
lub
- prawidłowe zaznaczenie „siły elektrodynamicznej”

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

- brak rozwiązania
lub
- brak zaznaczenia „ferromagnetycznym” i „wzrasta” oraz
- brak zaznaczenia „siły elektrodynamicznej”

Zadanie 10. (0–3)

IV. Budowa prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk.	8.2. Zdający oblicza opór przewodnika, znając jego opór właściwy i wymiary geometryczne 8.4. Zdający stosuje prawa Kirchhoffa do analizy obwodów elektrycznych

Poprawne rozwiązanie:

Odcinki przewodnika połączone są ze sobą równolegle, zatem $I_1 R_1 = I_2 R_2 = U$

Opory fragmentów przewodnika: $R_1 = \rho \frac{l_1}{S}$, $R_2 = \rho \frac{l_2}{S}$ gdzie: $l_1 = 3l_2 \Rightarrow 4l_2 = \pi d$ $\frac{R_1}{R_2} = 3$

Zatem: $R_1 = \frac{2\pi \cdot r \cdot \rho}{S} \cdot \frac{3}{4} = \frac{2\pi \cdot 5 \cdot 10^{-2} \cdot 1,7 \cdot 10^{-8} \cdot 3}{4 \cdot 1 \cdot 10^{-6}} = 4 \cdot 10^{-3} [\Omega]$ gdzie: $r = \frac{d}{2}$ i $R_2 = \frac{4}{3} \cdot 10^{-3} [\Omega]$

$$R = \frac{R_1 \cdot R_2}{R_1 + R_2} = 1 \cdot 10^{-3} [\Omega]$$

Wartości natężeń:

$$SEM = I(R + r), I = \frac{SEM}{R+r} = \frac{1}{0,5 + 1 \cdot 10^{-3}} = 1,996 [A] \approx 2 [A] \text{ oraz } I_1 = \frac{2}{4} = 0,5 [A] \text{ i } I_2 = 1,5 [A]$$

Schemat punktowania:**3 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

- obliczenie natężeń prądów I_1 i I_2

2 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane do końca poprawnie

- obliczenie oporów części l_1 i l_2 oraz
- uwzględnienie wpływu rozmiarów geometrycznych przewodnika i jego oporu właściwego na opór obu części przewodnika oraz
- uwzględnienie, że części l_1 i l_2 są połączone równolegle oraz
- uwzględnienie wpływu oporu wewnętrznego ogniwa na natężenia prądu w obwodzie

1 pkt – Rozwiązanie, w którym jest istotny postęp

- uwzględnienie wpływu rozmiarów geometrycznych przewodnika i jego oporu właściwego na opór obu części przewodnika oraz
- uwzględnienie, że części l_1 i l_2 są połączone równolegle

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

- brak rozwiązania
lub

- nieprawidłowe uwzględnienie wpływu rozmiarów geometrycznych przewodnika i jego oporu właściwego na opór obu części przewodnika *oraz*
- brak uwzględnienia, że części l_1 i l_2 są połączone równolegle

Zadanie 11. (0–2)

IV. Budowa prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk.	8.4. Zdający stosuje prawa Kirchhoffa do analizy obwodów elektrycznych. 4.9 (gimn.). Zdający posługuje się pojęciem oporu elektrycznego, stosuje prawo Ohma (...)

Poprawne rozwiązanie:

Zarówno woltomierz jak i żaróweczka są podłączone równolegle do części CB opornicy suwakowej. Ponieważ opór żaróweczki jest dużo mniejszy od oporu woltomierza, opór pomiędzy punktami CB będzie mniejszy w układzie z żaróweczką. Podział napięcia przyłożonego między punktami AB jest proporcjonalny do stosunku oporów ($U_{AC}/U_{CB} = R_{AC}/R_{CB}$). W związku z tym po zamianie woltomierza na żaróweczkę napięcie między punktami CB zmaleje, a między punktami AC wzrośnie. Żaróweczka będzie świecić słabiej niż po podłączeniu jej do napięcia 4,5 V.

Schemat punktowania:

2 pkt – Rozwiązanie prawidłowe

- prawidłowe wyjaśnienie spadku napięcia pomiędzy punktami CB po zamianie woltomierza na żaróweczkę

1 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie

- uwzględnienie równoległego połączenia woltomierza i żaróweczki z częścią CB opornicy *oraz*
- uwzględnienie szeregowego połączenia części AC i CB obwodu

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

- brak wyjaśnienia
lub
- wyjaśnienie nietłumaczące spadku napięcia pomiędzy punktami CD po zamianie woltomierza na żaróweczkę

Zadanie 12. (0–2)

IV. Budowa prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk.	9.9. Zdający analizuje napięcie uzyskiwane na końcach przewodnika podczas jego ruchu w polu magnetycznym 9.3. Zdający analizuje ruch cząstki naładowanej w stałym, jednorodnym polu magnetycznym 7.11. Zdający analizuje ruch cząstki naładowanej w stałym, jednorodnym polu elektrycznym.

Poprawna odpowiedź:

1. F; 2. P; 3. F; 4. F

Schemat punktowania:2 pkt – **Rozwiązanie prawidłowe**

– prawidłowe zaznaczenie 1. F; 2. P; 3. F; 4. F

1 pkt – **Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie**

– zaznaczenie 2. P i 1. F.

0 pkt – **Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu**

– zaznaczenie odpowiedzi 2. F lub

– brak rozwiązania

Zadanie 13. (0–3)**Zadanie 13.1. (0–2)**

IV. Budowa prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk.	7.8. Zdający posługuje się pojęciem pojemności elektrycznej kondensatora. 7.10. Zdający oblicza pracę potrzebną do naładowania kondensatora.

Poprawne rozwiązanie:

(z Karty wzorów) $E = \frac{1}{2} Q \cdot U$ oraz $U = \frac{Q}{C}$; stąd $E = \frac{1}{2} \frac{Q^2}{C}$; $E = 0,18 \text{ [J]}$

Schemat punktowania:2 pkt – **Rozwiązanie prawidłowe**

– prawidłowe obliczenie energii

1 pkt – **Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie.**– przekształcenie wzoru na energię kondensatora do postaci $E = \frac{1}{2} \frac{Q^2}{C}$ 0 pkt – **Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu**

– podanie wyrażenia na energię kondensatora podaną w Karcie wzorów lub

– brak rozwiązania

Zadanie 13.2. (0–1)

IV. Budowa prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk.	7.9. Zdający oblicza pojemność kondensatora płaskiego, znając jego cechy geometryczne. 7.10. Zdający oblicza pracę potrzebną do naładowania kondensatora.

Poprawne rozwiązanie:

Pojemność kondensatora zmalała dwukrotnie, więc energia kondensatora wzrosła dwukrotnie. Wzrost wartości energii kondensatora bierze się z pracy mechanicznej, jaka musiała być wykonana przeciwko sile elektrostatycznego przyciągania pomiędzy okładkami kondensatora, aby je rozsunąć. Energia wydzielona na oporze zwierającym kondensator wzrosła właśnie o wartość tej pracy (zasada zachowania energii).

Schemat punktowania:**1 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

- odwołanie się do zasady zachowania energii, a więc podanie wyjaśnienia, że energia kondensatora zmienia się wskutek wykonania pracy mechanicznej przy rozsuwania okładek

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

- brak wyjaśnienia
lub
- błędne wyjaśnienie

Zadanie 14. (0–2)

I. Znajomość i umiejętność wykorzystania pojęć i praw fizyki do wyjaśnienia procesów i zjawisk w przyrodzie.	10.5. Zdający opisuje i wyjaśnia zjawisko polaryzacji światła przy odbiciu (...); 6.3 (gimn.). Zdający opisuje mechanizm przekazywania drgań (...) w przypadku (...) fal dźwiękowych w powietrzu

Poprawne rozwiązanie:

I. **1. lub 3. oraz - 4. i 7. ; II. A i D**

Schemat punktowania:**2 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

- poprawne uzupełnienie obu zdań

1 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie.

- prawidłowe uzupełnienie zdania I.
lub
- prawidłowe uzupełnienie zdania II.
lub
- niepełne uzupełnienie zdania I. i II., ale wpisanie I. **1.- 4.** oraz II. **A**
lub
- niepełne uzupełnienie zdania I. i II., ale wpisanie I. **1.-7.** oraz II. **D**

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

- brak *lub* błędne uzupełnienia

Zadanie 15. (0–2)

IV. Budowa prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk.	6.4. Zdający interpretuje wykresy zależności położenia, prędkości i przyspieszenia od czasu w ruchu drgającym; 6.13. Zdający opisuje efekt Dopplera w przypadku poruszającego się źródła i nieruchomego obserwatora.

Poprawne rozwiązanie:

Z funkcji $v = \omega A \cos \omega t$ wynika, że punkty, w których głośnik porusza się z prędkością o najwyższej wartości, to momenty, w których przechodzi on przez położenie równowagi. Przy czym w chwilach 0,5 s, 1,5 s i 2,5 s zbliża się do rejestratora i wtedy obserwujemy największą częstotliwość rejestrowanego dźwięku, a w chwilach 0 s; 1 s i 2 s się oddala i częstotliwość jest najmniejsza. W położeniu amplitudowym głośnik jest w spoczynku, a więc częstotliwość jest niezmienną w chwilach 0,25 s; 0,75 s; 1,25 s; 1,75 s i 2,25 s.

Schemat punktowania:**2 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

– prawidłowe zaznaczenia (wystarczą trzy punkty – po jednym do każdego przypadku) oraz

– uzasadnienie odwołujące się do zbliżania źródła dla zaznaczenia **D** i oddalania dla zaznaczenia **M**

1 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie

– prawidłowe zaznaczenia bez uzasadnienia (wystarczą trzy punkty – po jednym do każdego przypadku)

lub

– prawidłowe zaznaczenie punktu **I** oraz zamienione zaznaczenia punktów **D** i **M** oraz

– uzasadnienie odwołujące się do zbliżania źródła dla zaznaczenia **D** i oddalania dla zaznaczenia **M**

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

– rozwiązanie błędne

lub

– brak rozwiązania

Zadanie 16. (0–3)**Zadanie 16.1. (0–1)**

III. Wykorzystanie i przetwarzanie informacji zapisanych w postaci tekstu, tabel, wykresów, schematów, rysunków.	10.6. Zdający stosuje prawa odbicia i załamania fal do wyznaczenia biegu promieni w pobliżu granicy dwóch ośrodków. 10.9. Zdający stosuje równanie soczewek, wyznacza położenie i powiększenie otrzymanych obrazów.

Poprawne rozwiązanie:

Zaznaczenie rysunków **1.**, **3.** i **4.**

Schemat punktowania:**1 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

– zaznaczenie rysunków **1.**, **3.** i **4.** oraz

– brak zaznaczenia **2.**

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

– brak zaznaczenia

lub

– zaznaczenia niepoprawne

Zadanie 16.2. (0–2)

III. Wykorzystanie i przetwarzanie informacji zapisanych w postaci tekstu, tabel, wykresów, schematów, rysunków.	10.6. Zdający stosuje prawa odbicia i załamania fal do wyznaczenia biegu promieni w pobliżu granicy dwóch ośrodków. 10.9. Zdający stosuje równanie soczewek, wyznacza położenie i powiększenie otrzymanych obrazów.

Poprawne rozwiązanie:

$n_p < n_{sz}$ na podstawie rysunku C;

$n_p < n_w$ na podstawie rysunków E lub F albo łącznie C i D;

$n_w < n_{sz}$ na podstawie rysunku D.

Schemat punktowania:**2 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

- zapisanie prawidłowych wszystkich trzech relacji i wskazanie odpowiednich rysunków do każdej relacji

Wystarczy wskazanie po jednym rysunku dla każdej relacji

1 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane do końca poprawnie

- zapisanie prawidłowych wszystkich trzech relacji

lub

- zapisanie prawidłowej jednej relacji z prawidłowym wskazaniem rysunku

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

- brak rozwiązania lub błędne rozwiązanie

lub

- nieprawidłowe relacje między współczynnikami załamania światła

Zadanie 17. (0–2)**Zadanie 17.1. (0–1)**

III. Wykorzystanie i przetwarzanie informacji zapisanych w postaci tekstu, tabel, wykresów, schematów, rysunków.	5.5. Zdający stosuje pierwszą zasadę termodynamiki, odróżnia przekaz energii w formie pracy od przekazu energii w formie ciepła. 5.8. Zdający analizuje pierwszą zasadę termodynamiki jako zasadę zachowania energii.

Poprawne rozwiązanie:

Wybór dolnego diagramu i wpisanie po lewej stronie „parownik” i „sieć elektryczna” (w dowolnej kolejności), a po prawej „skraplacz”

Schemat punktowania:**1 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

- prawidłowy wybór diagramu i prawidłowe wpisy

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

- brak rozwiązania

lub

- nie w pełni prawidłowy wybór lub wpisy

Zadanie 17.2. (0–1)

III. Wykorzystanie i przetwarzanie informacji zapisanych w postaci tekstu, tabel, wykresów, schematów, rysunków.	5.8. Zdający analizuje pierwszą zasadę termodynamiki jako zasadę zachowania energii.

Poprawna odpowiedź:

Wybór B.

Schemat punktowania:**1 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

- prawidłowy wybór B

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

- brak rozwiązania

lub

- błędny wybór

Zadanie 18. (0–1)

III. Wykorzystanie i przetwarzanie informacji zapisanych w postaci tekstu, tabel, wykresów, schematów i rysunków	11.4. Zdający opisuje mechanizmy powstawania promieniowania rentgenowskiego.

Poprawna odpowiedź:

1.P; 2.F; 4.F

Schemat punktowania:1 pkt – **Rozwiązanie prawidłowe**

– prawidłowe zaznaczenia

0 pkt – **Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu**

– brak zaznaczenia

lub

– błędne zaznaczenia

Zadanie 19. (0–2)

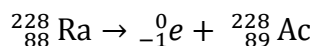
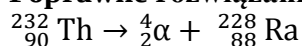
IV. Budowa prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk.	11.5. Zdający określa długość fali de Broglie’a poruszających się cząstek.

Poprawne rozwiązanie: Orbita wg modelu Bohra jest okręgiem, więc długość orbity wynosi $2\pi r$ $2\pi r_n$ $n\lambda$, $r_n = n^2 r_1$, więc $\lambda = 2\pi \cdot n \cdot r_1$, gdzie $n = 2$ $\lambda = 6,28 \cdot 2 \cdot 0,53 \cdot 10^{-10}$ $6,7 \cdot 10^{-10} \text{ m}$ **Schemat punktowania:**2 pkt – **Rozwiązanie prawidłowe**– obliczenie λ 1 pkt – **Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane do końca**– zapisanie zależności $2\pi \cdot r_n = n \cdot \lambda$ 0 pkt – **Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu**

– brak rozwiązania

– brak uwzględnienia zależności $2\pi \cdot r_n = n \cdot \lambda$ **Zadanie 20. (0–2)**

I. Znajomość i umiejętność wykorzystania pojęć i praw fizyki do wyjaśniania procesów i zjawisk w przyrodzie.	3.5 (PP). Zdający opisuje reakcje jądrowe, stosując zasadę zachowania liczby nukleonów i zasadę zachowania ładunku (...)

Poprawne rozwiązanie:

Schemat punktowania:**2 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

- poprawne zapisanie obu reakcji
- zapisanie liczb masowych i atomowych cząstek α i e nie jest wymagane

1 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie

- poprawne zapisanie: ${}_{90}^{232}\text{Th} \rightarrow {}_2^4\alpha + {}_{88}^{228}\text{Ra}$
zapisanie liczb masowych i atomowych przy α nie jest wymagane
lub
- poprawne zapisanie: ${}_{88}^{228}\text{Ra} \rightarrow {}_{-1}^0e + {}_{89}^{228}\text{Ac}$
zapisanie liczb masowych i atomowych przy e nie jest wymagane
lub
- prawidłowa identyfikacja pierwiastków i cząstek i zapisanie ich symboli w obu reakcjach (niekompletny zapis liczb masowych i atomowych)

0 pkt – Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu

- brak zapisania reakcji
lub
- błędne zapisy

Zadanie 21. (0–4)**Zadanie 21.1 (0–2)**

II. Analiza tekstów popularno naukowych i ocena ich treści. IV. Budowa prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk.	3.6 (gimn.). Zdający posługuje się pojęciem ciśnienia (w tym ciśnienia hydrostatycznego (...))

Poprawne rozwiązanie:

Ciśnienie słupa powietrza wewnętrznego na poziomie podstawy komina:

$$p_w = p_0 + \rho_w \cdot g \cdot h + \Delta p$$

Ciśnienie słupa powietrza zewnętrznego na poziomie podstawy komina:

$$p_z = p_0 + \rho_z \cdot g \cdot h$$

$$\text{Ciśnienie czynne: } \Delta p = (\rho_z - \rho_w) \cdot g \cdot h$$

Schemat punktowania:**2 pkt – Rozwiązanie prawidłowe**

- wyprowadzenie wymaganego wyrażenia

1 pkt – Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie

- podanie prawidłowego wyrażenia na ciśnienia słupa powietrza wewnętrznego na poziomie podstawy komina
lub
- zapisanie prawidłowego wyrażenia $\Delta p = (\rho_z - \rho_w) \cdot g \cdot h$ (bez jego wyprowadzenia)

Zadanie 21.2. (0–2)

II. Analiza tekstów popularno naukowych i ocena ich treści.	12.8. Zdający przedstawia własnymi słowami główne tezy poznanego artykułu (...)

Poprawne rozwiązanie:

Pomieszczenie powinno być rozszczelnione (zapewniona musi być jego wentylacja, tj. dopływ z zewnątrz powietrza, np. poprzez nieszczelne okna) oraz komin musi być ocieplony (aby nie zmniejszać efektywnej wysokości słupa ciepłego powietrza w kominie).

Schemat punktowania:

2 pkt – **Rozwiązanie prawidłowe**

– podanie pełnego wyjaśnienia

1 pkt – **Pokonanie zasadniczych trudności zadania, które jednak nie zostało rozwiązane w pełni poprawnie**

– wskazanie w wyjaśnieniu roli rozszczelnienia

lub

– wskazanie roli ocieplenia komina

0 pkt – **Rozwiązanie, w którym nie ma istotnego postępu**

– brak rozwiązania

lub

– rozwiązanie błędne